

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-88>

УДК 330.3

ІНВЕСТИЦІЇ: ТИПОЛОГІЯ ВИДІВ ТА ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ

INVESTMENTS: TYPOLOGY OF TYPES AND PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION

Распопов Олександр Сергійович

аспірант,

Український державний університет науки і технологій

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-6723-4710>**Raspopov Oleksandr**

Ukrainian State University of Science and Technologies

Стаття присвячена аналізу та узагальненню існуючих наукових положень щодо уточнення типології видів інвестицій та принципів їх реалізації. Обґрунтовано, що типологію видів інвестицій доцільно узагальнювати за ознаками: за об'єктом інвестування; за характером участі в інвестиційному процесі; за джерелами фінансування; за відтворювальною спрямованістю; за періодом інвестування; за формою власності інвестиційних ресурсів; за регіональною ознакою; за характером використання капіталу в інвестиційному процесі; за рівнем інвестиційного ризику; за рівнем доходності; за рівнем ліквідності; за рівнем ефективності; за рівнем економічного середовища. На основі узагальнення існуючих наукових поглядів щодо теоретичних засад інвестування визначені основні принципи на яких повинен базуватися процес реалізації інвестицій.

Ключові слова: інвестиції, типологія, види інвестицій, ознака класифікації, принципи, інвестиційна діяльність.

This article is devoted to the analysis and generalisation of existing scientific provisions regarding the clarification of the typology of investment types and the principles of their implementation. Analysis of scientific research has revealed that there is no sufficiently complete typology of investment types that takes into account as many characteristics as possible. This situation has necessitated the addition of characteristics and types of investment, followed by their generalisation. It is justified that the typology of investment types should be generalised according to the following characteristics: by investment object (real, financial); by nature of participation in the investment process (direct, indirect); by sources of financing (own, attracted); by reproductive orientation (gross, renovation, net); by investment period (long-term, medium-term, short-term); by form of ownership of investment resources (state, private, mixed); by regional feature (domestic, foreign); by the nature of capital use in the investment process (primary, reinvestment, divestment); by the level of investment risk (risk-free, low-risk, medium-risk, high-risk); by the level of return (high-yield, medium-yield, low-yield, non-yielding); by level of liquidity (highly liquid, moderately liquid, low liquid, illiquid); by level of efficiency (highly efficient, moderately efficient, low efficient); by level of economic environment (macro level, micro level). The proposed typology will allow the main types of investments to be systematised according to specific criteria and can be used as a methodological basis for further scientific research, the development of investment projects and strategies for economic entities. Based on a generalisation of existing scientific views on the theoretical foundations of investment, the main principles on which the investment implementation process should be based have been identified. The refined typology of investment types and the defined system of principles for their implementation allow the creation of a scientific and methodological basis for the formation of an organisational and economic mechanism of investment for economic entities.

Keywords: investments, typology, types of investments, classification criteria, principles, investment activity.

Постановка проблеми. Важливу роль в діяльності суб'єкта господарювання, відіграють інвестиції, оскільки сприяють відтворенню виробництва чи активізації основної діяльності, забезпечують структурні зміни та максимізацію прибутку. Це сприяє стабілі-

зації фінансового становища та обумовлює нормальне функціонування такого суб'єкта в майбутньому.

Інвестиції не лише сприяють розвитку окремого суб'єкта господарювання, але й забезпечують стабільність національної економіки,

впливаючи на рівень зайнятості населення, інноваційні процеси та соціальний добробут. Опанування теоретичних засад інвестицій дозволяє систематизувати знання про інвестиційні інструменти та сформулювати підґрунтя для розуміння складних механізмів, що регулюють інвестиційні рішення, їхню структуру та ефективність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика визначення теоретичних засад інвестицій викликає в науковому середовищі велику зацікавленість, і тому цим питанням традиційно присвячена значна кількість досліджень в яких не існує єдиного підходу до розуміння поняття інвестицій, визначення їх видів та принципів реалізації.

Гвоздев Ю. В. [1] досліджуючи теоретичні засади інвестицій дійшов висновку, що це цілеспрямоване вкладення капіталу, що не пов'язане із поточним споживанням та передбачає перетворення ресурсів господарюючих суб'єктів із однієї форми в іншу з метою отримання прибутку, а також для досягнення іншого економічного та неекономічного довгострокового ефекту.

Горбатюк Л. М. в науковій роботі [2] під інвестиціями розуміє економічні ресурси, що спрямовуються на збільшення як реального капіталу суспільства (на розширення чи модернізацію виробничого апарату), так і інвестиції в людський капітал (витрати на освіту, наукові дослідження, підготовку кадрів тощо).

Верхогляд І. М. в дослідженні [3] вірно відзначає, що сучасний розвиток відносин справляє свій вплив на тлумачення категорії «інвестиції». При цьому автор розкриває сучасні риси інвестицій: набувають поширення інтелектуальні об'єкти інвестицій; метою інвестицій стає отримання не тільки економічного, але і соціального ефекту; в інвестиційному процесі використовується екологічний, енергетичний та ризик-менеджмент. Таке розуміння сутності інвестицій відповідає положенням нормативних документів. А саме, в Законі України «Про інвестиційну діяльність» [4] поняття «інвестиції» трактується як всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект.

Отже, визначена сутність інвестицій в [4], на нашу думку, найбільш конкретно характеризує їх як комплексну категорію соціально-економічного та екологічного ефекту сучас-

ного рівня розвитку суспільно-господарських відносин.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Для усвідомлення інвестицій як економічної категорії та механізму залучення ресурсів доцільно дослідити й систематизувати види та принципи їх реалізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є аналіз і узагальнення існуючих наукових положень щодо уточнення типології видів інвестицій та принципів їх реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналогічно питанню щодо трактування сутності інвестицій, немає узгодженості думок наукової спільноти про типологію їх видів й формулюванню класифікаційних ознак за якими вони згруповані. Існує багато різних підходів в залежності від наукової думки окремих авторів, що розглядають цю проблему Аналіз наукових досліджень щодо класифікаційних ознак та видів інвестицій показав наступне.

Так, в своїх дослідженнях [2; 5-7] науковці виділяють реальні та фінансові інвестиції. Ці види упорядковані науковцями в окрему групу, але мають відмінності в формулюванні класифікаційних ознак. В роботах [2] та [5] вищевказані види інвестицій згруповані за однаковими за сутністю ознаками «за об'єктом вкладання капіталу» і «за об'єктом вкладення коштів» відповідно. При цьому науковці під реальними інвестиціями розуміють вкладання коштів, тобто інвестування, в реальні активи: матеріальні (основні засоби, запаси) та нематеріальні (ліцензії, торгові знаки, права на інтелектуальну власність тощо), а при фінансових інвестиціях здійснюють інвестування в фінансові активи: цінні папери; корпоративні права тощо. В дослідженнях [6; 7] автори виділяють крім реальних і фінансових окремо ще і нематеріальні інвестиції, згруповані за ознакою «за об'єктом вкладення» та «видів вкладів» відповідно. Однак, в цих дослідженнях нематеріальні інвестиції виділені в окремий вид, хоча в більшості наукова спільнота розуміє такі інвестиції як складову реальних. Таким чином, пропонується за ознакою об'єкта інвестування узагальнити в окрему групу реальні та фінансові інвестиції. Отже, згруповані в дослідженнях види [2; 5-7] інвестицій доцільно узагальнити за ознакою об'єкта інвестування.

Прямі та непрямі види інвестицій групуються в дослідженні [5] за ознакою характеру

участі в капіталі підприємства, в яке вкладаються кошти. В роботі [7] ці види інвестицій згруповані за ознакою характеру участі в інвестиційному процесі, що на нашу думку, є найбільш точним формулюванням ознаки групування таких видів інвестицій, як прямі та непрямі.

Ознаку «за джерелами фінансування» в своїх дослідженнях виділяють [2; 7]. Так, в роботі [2] за цією ознакою інвестиції розглядаються тільки як фінансовий ресурс й класифікуються на: власні (прибуток, резервний капітал тощо); запозичені (кредит фінансових установ) та залучені (кошти інших інвесторів). Але, слід зазначити, що запозичені підприємством у формі кредитів фінансові ресурси, можна вважати власним видом інвестицій, оскільки при їх отриманні від фінансової установи підприємство бере на себе зобов'язання з їх повернення в майбутньому за рахунок власних коштів. В дослідженні [7] за відповідною ознакою визначають централізовані інвестиції та нецентралізовані. Оскільки при централізованих інвестиціях розподіл ресурсів здійснюється через єдиний зовнішній центр, а при нецентралізованих інвестування здійснюється напряду користувачами через децентралізовані платформи на основі технології блокчейн, смарт-контрактів, то такі види інвестицій для підприємства слід вважати залученими. Таким чином, за ознакою «за джерелами фінансування» доцільно виділити такі види інвестицій: власні та залучені.

Науковці [2; 7], на нашу думку, точно визначають за ознакою відтворювальної спрямованості такі види інвестицій: валові (відображають загальний обсяг капіталу, що вкладається у відтворення основних засобів і нематеріальних активів за певний період); реноваційні (у кількісному вираженні дорівнюють сумі амортизаційних відрахувань за певний період); чисті (у кількісному вираженні становлять суму валових інвестицій, зменшену на величину амортизаційних відрахувань необоротних активів за певний період).

«За періодом інвестування» дослідники [2; 5; 7] визначають такі види інвестицій: довгострокові (понад три роки); середньострокові (від одного до трьох років); короткострокові (до одного року). Узагальнення видів інвестицій за цією класифікаційною ознакою має важливе практичне значення, тому повинно обов'язково бути присутнім в топології видів інвестицій.

Приватні та державні види інвестицій в дослідженнях [2; 5] згруповані за ознакою форми власності. Дослідники [6] за ознакою суб'єктів інвестиційної діяльності та [7] за ознакою форми власності інвестиційних ресурсів виділяють крім приватних й державних ще і змішану форму власності інвестицій. На нашу думку, в дослідженні [7] більш точно сформульована сутність класифікаційної ознаки та повно відображена сукупність об'єднаних за нею видів.

За результатами узагальнення наукових думок [2; 5; 7] можна виділити за сукупністю ознак такі види інвестицій:

- за регіональною ознакою: вітчизняні та іноземні;
- за характером використання капіталу в інвестиційному процесі: первинні (первинне вкладення капіталу в інвестиційний проєкт); реінвестиції (повторне вкладення капіталу, що вивільнився в результаті попереднього вкладення в конкретні інвестиційні проєкти); деінвестиції (виведення капіталу без повторного вкладення)
- за рівнем інвестиційного ризику: безризикові; низькоризикові; середньоризикові; високоризикові

До типології також доцільно включити за сукупності ознак такі види інвестицій, що визначені в дослідженні [7]:

- за рівнем доходності: високодоходні; середньодоходні; низькодоходні; недоходні;
- за рівнем ліквідності: високоліквідні; середньоліквідні; низьколіквідні; неліквідні;
- за рівнем ефективності: високоефективні; середньоефективні; малоефективні.

Слід зазначити, що в дослідженнях [2; 5-7] топологія видів інвестицій розглядається на рівні підприємства (на мікрорівні) та не враховує, що інвестування може реалізовуватися на рівні об'єднання підприємств, галузі економічної діяльності, регіону країни чи світу тощо, а саме, на макрорівні. Отже, пропонується до топології видів інвестицій додати класифікаційну ознаку «за рівнем економічного середовища» з виділенням таких видів як інвестиції макрорівня та мікрорівня.

Таким чином, типологію видів інвестицій доцільно узагальнювати за ознаками: за об'єктом інвестування (реальні, фінансові); за характером участі в інвестиційному процесі (прямі, непрямі); за джерелами фінансування (власні, залучені); за відтворювальною спрямованістю (валові, реноваційні, чисті); за періодом інвестування (довгострокові, серед-

ньострокові, короткострокові); за формою власності інвестиційних ресурсів (державні, приватні, змішані); за регіональною ознакою (вітчизняні, іноземні); за характером використання капіталу в інвестиційному процесі (первинні, реінвестиції, деінвестиції); за рівнем інвестиційного ризику (безризикові, низькоризикові, середньоризикові, високоризикові); за рівнем доходності (високодоходні, середньо-доходні, низькодоходні, недоходні); за рівнем ліквідності (високоліквідні, середньоліквідні, низьколіквідні, неліквідні); за рівнем ефективності (високоефективні, середньоєфективні, малоєфективні); за рівнем економічного середовища (макрорівня, мікрорівня).

Запропонована типологія дозволяє систематизувати основні види інвестиції та може бути використана як методична основа при подальших наукових дослідженнях, розробці інвестиційних проектів, побудові інвестиційної стратегії суб'єктів господарювання.

Далі необхідно усвідомити принципи та визначити ті, на яких повинен базуватись процес реалізації інвестицій. Внаслідок того, що в нормативних джерелах та дослідженнях науковців цілісної системи загальних принципів як основних положень з реалізації інвестицій, не визначено, то ці принципи доцільно сформулювати на основі узагальнення існуючих положень.

Так, в дослідженнях [3; 8; 9] щодо дотримання обов'язкових засад в процесі реалізації інвестицій виділяють принципи комплексності, гнучкості та цілеспрямованості, при цьому в [3] останній принцип сформульовано як «постановка цілей та завдань інвестування, які узгоджуються із стратегією розвитку підприємства та інтересами його власників».

Принцип врахування наявного інвестиційного потенціалу підприємства відмічає в своєму дослідженні [3], а в роботі [8] сформульований схожий за сутністю принцип «забезпеченості».

Полозова Т. В. [8] запропонувала в процесі управління інвестиційною спроможністю підприємства дотримуватися принципу науковості, а саме, застосовувати науково-обґрунтовані підходи, методи, моделі, принципи. При цьому Верхогляд І. М. [3] рекомендує в процесі реалізації інвестування забезпечувати узгодженість стратегічного та поточного планування шляхом застосування єдиних методичних підходів та стандартів.

Необхідність дотримання постійного контролю на всіх етапах процесу інвестування в роботі [3] визначено як необхідність засто-

сування контролінгу, а в [8] – моніторингу з метою оцінки, порівняння та своєчасного виявлення негативних відхилень.

В дослідженні [3] також сформульовані щодо процесу інвестування принципи «диференціація управлінських рішень» та «об'єктивне застосування стимулів та санкцій до учасників інвестиційного процесу». При цьому останній принцип, на нашу думку, сформульовано не коректно, оскільки поняття «стимул» трактується як зовнішнє спонукання до дії та може реалізовуватися, в тому числі, і через санкції, тому це поняття доцільно замінити на «заохочення». Отже, пропонується прийняти таке трактування принципу: «об'єктивне застосування заохочень та санкцій до учасників інвестиційного процесу».

Актуальним питанням сьогодення присвячено дослідження [10] в якому автори обґрунтовують доцільність інвестування через інтеграцію ESG-принципів – шляхом чіткого та систематичного врахування критеріїв ESG (екологічного (Environmental), соціального (Social) та управлінського (Governance)) в інвестиційному рішенні. Автори [10] відмічають, що в умовах воєнного стану, інтеграція ESG-принципів в бізнес – це нові фінансові, репутаційні та управлінські можливості для підприємств та основа сталого і швидкого відновлення України. Тому до основних засад щодо реалізації інвестицій доцільно включити принцип «дотримання критеріїв ESG (екологічного, соціального та управлінського) в процесі реалізації інвестиційних проектів».

Оскільки інвестиційний процес пов'язаний з великою кількістю ризиків для інвесторів, то високий рівень показників інвестиційної привабливості підприємств сприяє зниженню ризикованості вкладання коштів – це реалізується на практиці дотриманням принципу «забезпечення високого рівня показників інвестиційної привабливості підприємства».

Отже, в результаті узагальнення наукових поглядів [3; 8-10] встановлено, що формування та реалізація процесу інвестування на підприємстві можливі за умови дотримання таких принципів:

- інтегрованість із місією стратегічного розвитку підприємства;
- визначення цілей та постановка завдань інвестування, що узгоджуються із стратегією розвитку підприємства та інтересами його власників та інвесторів;
- врахування наявного інвестиційного потенціалу підприємства;

- забезпечення високого рівня показників інвестиційної привабливості підприємства;
- дотримання критеріїв ESG (екологічного, соціального та управлінського) в процесі реалізації інвестиційних проектів;
- гнучкість, системність та комплексність у прийнятті управлінських рішень на всіх рівнях: від стратегічного до оперативного;
- диференціація управлінських рішень;
- застосування єдиних методичних підходів при узгодженості стратегічного та поточного планування в процесі інвестування;
- забезпечення моніторингу на всіх етапах інвестиційного процесу;
- об'єктивне застосування заохочень та санкцій до учасників інвестиційного процесу.

Слід зазначити, що вищевказані принципи мають загальний характер та не враховують особливостей діяльності окремого суб'єкта господарювання, що обумовлює їх уточнення при формуванні та реалізації процесу інвестування в умовах конкретного суб'єкта.

Висновки. Таким чином, аналіз існуючих наукових досліджень виявив, що немає достатньо повної типології видів інвестицій в якій враховувалося якомога більше ознак. Такий стан питання викликав необхідність доповнення ознак та видів інвестицій з подальшим їх узагальненням. В результаті, обґрунтований та визначений перелік ознак за якими доцільно типізувати види інвестицій. На основі узагальнення існуючих наукових поглядів щодо теоретичних засад інвестування визначені основні принципи на яких повинен базуватися процес реалізації інвестицій. Уточнена типологія видів інвестицій та визначена система принципів їх реалізації дозволяє створити науково-методичну базу для подальших наукових досліджень, формування організаційно-економічного механізму інвестування в умовах окремих суб'єктів господарювання. Напрямами подальших досліджень є визначення організаційних засад забезпечення процесу інвестування на підприємствах, зокрема, агропромислових.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гвоздєв Ю. В. Економічна сутність і значення інвестицій та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 33. С. 57-67. URL: <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/9.pdf> (дата звернення: 29.09.2025).
2. Горбатюк Л. М. Інвестиції: економічна сутність і класифікація. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2010. № 2. С. 201-2010. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2010/02/201.pdf> (дата звернення: 29.09.2025).
3. Верховгляд І. М. Інвестиційний механізм підприємства: принципи побудови, складові та особливості реалізації. 2012. URL: <https://core.ac.uk/download/47216096.pdf> (дата звернення: 29.09.2025).
4. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991р. № 1560-XII. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 29.09.2025).
5. Георгіаді Н. Г., Федорчак О. Є. Сутність і види механізмів залучення інвестицій на підприємство. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 22. С. 6-11. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2013/3.pdf (дата звернення: 29.09.2025).
6. Жуков В. В. Сутність, види і класифікація інвестицій. *Вісник ОНУ імені І. І Мечникова*. 2025. Вип. 2(104). URL: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2025_30_2/4.pdf (дата звернення: 29.09.2025).
7. Караван Н. А. Класифікація інвестицій та обґрунтування вибору критеріїв їх ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С. 13-17. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2019/4.pdf (дата звернення: 29.09.2025).
8. Полозова Т. В. Організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційною спроможністю підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 23(1). С.126-131. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-1-2017/29.pdf> (дата звернення: 29.09.2025).
9. Литвин О. В. Концептуальні засади організаційно-економічного механізму ефективної інвестиційної політики держави. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.6. С. 142-150. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2016/26_6/24.pdf (дата звернення: 29.09.2025).
10. Бондаренко Л. П., Блават А. Акценти інвестування у сталий розвиток на принципах ESG в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3417/3345> (дата звернення: 29.09.2025).

REFERENCES:

1. Gvozdev Y. V. (2018) Ekonomichna sutnist i znachennia investytsii ta investytsiinoi diialnosti subiektiv hospodariuvannia [Economic Essence and Value of Investments and Investment Activity of Business Entities]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 33, pp. 57-67. Available at: <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/33/9.pdf> (accessed September 29, 2025).
2. Horbatiuk L. M. (2010) Investytsii: ekonomichna sutnist i klasyfikatsiia [Investments: economic essence and classification]. *Bulletin of Poltava state agrarian academy*, no 2, pp. 201-2010. Available at: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2010/02/201.pdf> (accessed September 29, 2025).
3. Verkhohliad I. M. (2012) Investytsiinyi mekhanizm pidpriemstva: pryntsypy pobudovy, skladovi ta osoblyvosti realizatsii [Investment mechanism of enterprise: principles of construction, features and components of implementation]. Available at: <https://core.ac.uk/download/47216096.pdf> (accessed September 29, 2025).
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991) Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 № 1560-XII [About investment activity: Law of Ukraine dated 18.09.1991 no. 1560-XII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (accessed September 29, 2025).
5. Heorhiadi N. H., Fedorchak O. Ie. (2013) Sutnist i vydy mekhanizmiv zaluchennia investytsii na pidpriemstvo [The essence and types of the mechanisms of the attraction investments to the enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 22, pp. 6-11. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2013/3.pdf (accessed September 29, 2025).
6. Zhukov V. V. (2025) Sutnist, vydy i klasyfikatsiia investytsii. [Essence, types and classification of investments]. *Visnyk ONU imeni I. I. Mechnykova*, vol. 2(104). Available at: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2025_30_2/4.pdf (accessed September 29, 2025).
7. Karavan N. A. (2019) Klasyfikatsiia investytsii ta obgruntuvannia vyboru kryteriiv yikh efektyvnosti [Classification of investments and substantiation of the choice of criteria for their effectiveness]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 1, pp. 13-17. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2019/4.pdf (accessed September 29, 2025).
8. Polozova T. V. (2017) Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia innovatsiino-investytsiinoiu spromozhnistiu pidpriemstva [Organizational and economic mechanism of management of innovative and investment capacity of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, vol. 23(1), pp. 126-131. Available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-1-2017/29.pdf> (accessed September 29, 2025).
9. Lytvyn O. V. (2016) Kontseptualni zasady orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu efektyvnoi investytsiinoi polityky derzhavy [The conceptual states of effective investment policy organizational-economic mechanism]. *The Scientific Bulletin of UNFU*, vol. 26.6, pp. 142-150. Available at: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2016/26_6/24.pdf (accessed September 29, 2025).
10. Bondarenko L. P., Blavt A. (2024) Aktsenty investuvannia u stalyy rozvytok na pryntsypakh ESG v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Emphasis of investment in sustainable development on ESG principles under the conditions of marital state in Ukraine]. *Economy and society*, no. 59. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3417/3345> (accessed September 29, 2025).